Model Współpracy Międzyinstytucjonalnej Sieci Wsparcia

Geneza, cel, zasięg terytorialny

Fundacja resocjalizacji i readaptacji społecznej TULIPAN

BEZDOMNOŚĆ TO NIE WYROK 2.0 - WSPÓŁPRACA, KTÓRA DZIAŁA

Dokument opisuje genezę, cel i zasięg terytorialny modelu współpracy instytucjonalnej wypracowanego przez Fundację Tulipan w ramach projektu realizowanego w 2025 roku. Skierowany jest do pracowników instytucji pomocowych, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz wszystkich osób zainteresowanych systemowym przeciwdziałaniem bezdomności wśród osób opuszczających zakłady karne.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Zadanie publiczne jest współfinansowane z dotacji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Geneza

Skąd wzięła się Sieć Wsparcia?

Sieć Wsparcia nie powstała jako kolejny projekt pomocowy, lecz jako odpowiedź na obserwację, która powtarzała się w codziennej pracy Fundacji Tulipan. Nawet największe zaangażowanie pojedynczych instytucji nie wystarcza, jeżeli system pomocy działa w sposób rozproszony, reaktywny i pozbawiony spójnych mechanizmów współpracy. Osoby opuszczające zakłady karne oraz osoby w kryzysie bezdomności trafiały kolejno do służby więziennej, ośrodków pomocy społecznej, kuratorów sądowych i organizacji pozarządowych, a mimo to zbyt często pozostawały bez ciągłości wsparcia w kluczowym momencie, tuż po opuszczeniu jednostki penitencjarnej.

Formalnym punktem wyjścia był projekt **Bezdomność to nie wyrok - Model współpracy instytucjonalnej przeciwko bezdomności**, realizowany w 2025 roku przez Fundację Resocjalizacji i Readaptacji Społecznej Tulipan, współfinansowany z dotacji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz z budżetu Gminy Miasto Szczecin.

Punktem wyjścia było skromne założenie organizacyjne. Do współpracy zaproszono około dziesięć instytucji i organizacji z województwa zachodniopomorskiego. Rzeczywiste zainteresowanie środowiska znacząco przekroczyło te szacunki. Między wrześniem a grudniem 2025 roku, w toku sześciu kolejnych spotkań sieciujących, do inicjatywy dołączyło **ponad trzydzieści podmiotów**: jednostki penitencjarne, sądy i kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, urzędy pracy, służby mundurowe oraz organizacje pozarządowe.

6	30+	4
Spotkań sieciujących	**Podmiotów w sieci**	**Miesiące budowania**
Wrzesień-grudzień 2025	NGO, instytucje, sądy, służby	Systematyczna praca etapowa

Chronologia budowania sieci

Poniższy opis nie jest jedynie kroniką wydarzeń. Każde spotkanie wypracowało konkretne rozwiązania i wnioski, które złożyły się na dzisiejszy model współpracy. Warto śledzić tę chronologię właśnie w tym celu. Sieć wsparcia nie powstała bowiem na jednym spotkaniu inauguracyjnym, lecz była budowana etapowo, przez kilka miesięcy systematycznej pracy.

4 września 2025

1

Spotkanie 1. Formuła online

2

23 września 2025

Spotkanie 2. Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie

16 października 2025 (przedpołudnie)

3

Spotkanie 3. Fundacja Naprzeciw

4

16 października 2025 (popołudnie)

Spotkanie 4. Schronisko dla Kobiet Caritas

27 listopada 2025

5

Spotkanie 5. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód

6

4 grudnia 2025

Spotkanie 6. Oddział Zewnętrzny w Stargardzie AŚ w Szczecinie

Spotkanie 1 i 2

Inauguracja i pierwsze nominacje

Spotkanie 1. 4 września 2025

Formuła online

Spotkanie inaugurujące miało charakter wprowadzający i zorganizowano je zdalnie z przyczyn praktycznych: zakładana skala uczestnictwa obejmowała jedynie około dziesięciu instytucji, a Fundacja nie dysponowała jeszcze odpowiednimi warunkami lokalowymi. Formuła online pozwoliła zaprezentować założenia projektu szerokiemu gronu odbiorców i posłużyła jako etap przygotowawczy. Przedstawiono ideę projektu, założenia sieci międzysektorowej oraz rolę specjalisty ds. sieciowania jako osoby odpowiedzialnej za zapraszanie członków, stały kontakt i moderację przepływu informacji.

Spotkanie 2. 23 września 2025

Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie

Na to spotkanie stacjonarne przybyło już około dwudziestu instytucji, w tym Centrum Socjalne Caritas, CIS „Od nowa", Stowarzyszenie Feniks, Fundacja Naprzeciw, Komenda Miejska Policji, trzy zakłady karne, dwa sądy rejonowe i inne podmioty. Wręczono pierwsze akty nominacji. Przeprowadzono moderowaną dyskusję w trzech obszarach: bariery w pracy z osobami opuszczającymi jednostki penitencjarne, skuteczne praktyki oraz potrzeby i propozycje działań.

- **Bariery systemowe:** biurokracja, brak wymiany informacji, niestabilne finansowanie
- **Bariery psychologiczne:** stygmatyzacja, niska motywacja do zmiany
- **Bariery indywidualne:** uzależnienia, zaburzenia psychiczne, wyuczona bezradność

Zdalna formuła spotkania inauguracyjnego pozwoliła dotrzeć do szerokiego grona instytucji przy niewielkim nakładzie organizacyjnym, tworząc fundament pod dalszą współpracę. Wprowadzenie aktów nominacji już na tak wczesnym etapie okazało się istotne dla budowania poczucia przynależności do sieci wśród jej pierwszych członków.

Spotkanie 3 i 4

Głos doświadczenia i studia przypadku

Spotkanie 3. 16 października 2025 (przedpołudnie)

Fundacja Naprzeciw

Temat spotkania: *Kierowanie osób opuszczających jednostki penitencjarne do odpowiedniej formy pomocy*. Prezes Fundacji Naprzeciw zaprezentował model pracy organizacji tj. strukturę ośrodka, zasady przyjmowania mieszkańców i bariery wynikające z pracy z osobami w kryzysie. Wręczono kolejne akty nominacji, a głos zabrali także **mieszkańcy ośrodka**, którzy przedstawili własne historie wyjścia z kryzysu bezdomności.

Przeprowadzono warsztat w czterech grupach roboczych złożonych z przedstawicieli różnych typów podmiotów: instytucje penitencjarne i wymiar sprawiedliwości, pomoc społeczna, integracja i reintegracja społeczna, bezpieczeństwo publiczne i rynek pracy. Spotkanie zakończyła wizyta studyjna po ośrodku Fundacji Naprzeciw.

Spotkanie 4. 16 października 2025 (popołudnie)

Schronisko dla Kobiet Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej

Tego samego dnia odbyło się kolejne spotkanie w Schronisku dla Kobiet Caritas. Taki układ pozwolił zoptymalizować czas dojazdu uczestników. Dyrektor schroniska Elżbieta Kozak zaprezentowała działalność placówki, a uczestnicy zwiedzili obiekt.

Analizowano trzy zróżnicowane studia przypadku:

1. Kobieta powracająca poza gminę osadzenia
2. Mężczyzna wracający do gminy ostatniego miejsca zamieszkania
3. Osoba z niepełnosprawnością

Wszystkie trzy przypadki potwierdziły: kluczowe znaczenie ma natychmiastowa pomoc doraźna po zwolnieniu, indywidualizacja ścieżek wsparcia oraz sprawna, ciągła komunikacja między instytucjami.

Udział osób z bezpośrednim doświadczeniem kryzysu bezdomności okazał się jednym z najbardziej wartościowych elementów spotkania trzeciego. Praca oparta na konkretnych studiach przypadku, zamiast na procedurach o charakterze ogólnym, sprzyjała wypracowaniu ścieżek wsparcia rzeczywiście możliwych do zastosowania w praktyce.

Spotkanie 5

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód

27 listopada 2025 - III Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Gospodarzem spotkania był III Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej. Kierownik Zespołu omówiła specyfikę pracy kuratorów sądowych oraz bariery utrudniające skuteczne wsparcie ich podopiecznych. Do sieci przystąpiło **siedem nowych podmiotów**: Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 2 w Szczecinie, Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc", Lider Rynku Pracy Izabela Mosakowska, Zachodniopomorskie Forum Organizacji Społecznych, Sąd Rejonowy w Stargardzie, Sąd Rejonowy w Gryfinie oraz Kancelaria Radcy Prawnego Dagmara Rajchel-Gadus.

To spotkanie różniło się od poprzednich tematem warsztatu: uczestnicy nie analizowali już sytuacji beneficjentów, lecz **funkcjonowanie samej sieci**. Było to świadome przesunięcie ciężaru dyskusji - naturalny i istotny etap rozwoju, warunkujący trwałość współpracy w dłuższej perspektywie.

1

Zasady współpracy

Normy komunikacji i współdziałania w sieci

2

Model spotkań

Cykliczność i organizacja kolejnych spotkań

3

Regulamin sieci

Projekt formalnych zasad funkcjonowania

4

Wsparcie członków

Mechanizmy utrzymania zaangażowania

Spotkanie 6

Podsumowanie i analiza SWOT

4 grudnia 2025 - Oddział Zewnętrzny w Stargardzie Aresztu Śledczego w Szczecinie

Ostatnie spotkanie miało charakter podsumowujący. Zastępca Dyrektora Oddziału, ppłk Łukasz Kropidłowski, przedstawił działania jednostki ograniczające ryzyko bezdomności wśród osób pozbawionych wolności, w tym wsparcie z Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej. Szczególnie poruszającym elementem spotkania było wystąpienie skazanego odbywającego karę dożywotniego pozbawienia wolności, który podzielił się doświadczeniem wieloletniej izolacji i przygotowań do warunkowego przedterminowego zwolnienia.

W drugiej części uczestnicy przeprowadzili wspólną analizę SWOT dotychczasowej współpracy. Przeprowadzenie analizy razem z partnerami, a nie wyłącznie przez koordynatora, pozwoliło uzyskać bardziej wiarygodny i wszechstronny obraz stojących przed siecią wyzwań.

Mocne strony
• Zaangażowanie ponad 30 instytucji • Rotacyjne spotkania budujące zaufanie • Ciągłość personalna specjalisty ds. sieciowania • Praca na studiach przypadku

Słabe strony
• Zależność od finansowania projektowego • Nierówne zaangażowanie podmiotów • Obciążenie koordynatora

Szanse
• Wspólne pozyskiwanie środków zewnętrznych • Tworzenie jednolitych standardów • Rozszerzenie na inne regiony

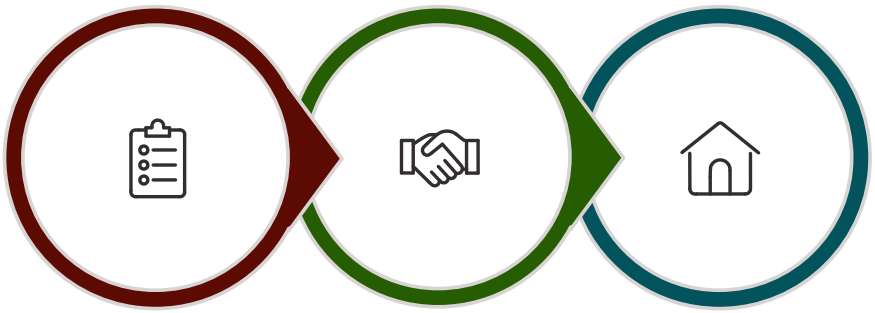
Zagrożenia
• Brak formalnego koordynatora po zakończeniu projektu • Wypalenie współpracy • Zmiany kadrowe w instytucjach partnerskich

Cel

Od pomocy incydentalnej do wsparcia ciągłego

Celem Sieci Wsparcia nie jest stworzenie kolejnego programu pomocowego, lecz zbudowanie **trwałej struktury współpracy** pomiędzy instytucjami, które na co dzień funkcjonują w odmiennych reżimach prawnych i organizacyjnych, a mimo to pracują z tą samą grupą osób. Model zakłada przejście od pomocy incydentalnej do wsparcia ciągłego: od przygotowania osoby do opuszczenia zakładu karnego, przez adaptację do życia w środowisku otwartym, aż po stabilizację życiową i zawodową.

W praktyce udało się to osiągnąć dzięki kilku konkretnym mechanizmom, wypracowanym w toku sześciu opisanych spotkań. Mechanizmy te nie są teoretycznym postulatem, zostały przetestowane w realnej pracy z ponad trzydziestoma instytucjami i stanowią gotowy wzorzec do wdrożenia w innych regionach.

Przygotowanie **Adaptacja** **Stabilizacja**

Model Sieci Wsparcia zakłada, że każdy z tych trzech etapów wymaga zaangażowania różnych typów instytucji działających w skoordynowany, a nie przypadkowy sposób. Kluczowa jest nie tylko trafność interwencji, ale jej **ciągłość**, brak luki między opuszczeniem zakładu karnego, a uzyskaniem pierwszego realnego wsparcia w środowisku otwartym.

Ciągłość wymaga nie tyle dobrej woli poszczególnych instytucji, ile trwałych mechanizmów współpracy między nimi: jasno określonej osoby odpowiedzialnej za koordynację, ustalonych zasad komunikacji oraz regularnych spotkań, na których wypracowywane są wspólne rozwiązania. To właśnie te mechanizmy, opisane w dalszej części dokumentu, stanowią praktyczną odpowiedź na wyzwanie koordynacji.

Pięć mechanizmów modelu współpracy

Skuteczność Sieci Wsparcia opiera się na pięciu konkretnych rozwiązaniach wypracowanych etapami w toku sześciu spotkań. Każdy z tych mechanizmów odpowiada na zidentyfikowaną wcześniej słabość systemu i razem tworzą spójny model, który można replikować w innych regionach.

Rola specjalisty ds. sieciowania

Od pierwszego spotkania funkcję tę pełniła jedna, stała osoba odpowiedzialna za zapraszanie członków, moderację przepływu informacji i organizację kolejnych spotkań. Ta ciągłość personalna okazała się kluczowa dla zaufania, jakim partnerzy obdarzyli sieć.

Akty nominacji jako narzędzie budowania tożsamości

Formalne, uroczyste wręczanie aktów nominacji przy każdym kolejnym spotkaniu (a nie tylko raz, na starcie) nadało procesowi charakter ciągłego, żywego wzrostu sieci, a nie jednorazowej akcji rekrutacyjnej. Instytucja, która otrzymuje akt nominacji publicznie, w obecności partnerów, staje się częścią czegoś większego.

Rotacyjne gospodarowanie spotkaniami

Każde z sześciu spotkań odbywało się w innej instytucji członkowskiej. Rozwiązanie to, choć logistycznie wymagające, dało uczestnikom coś, czego nie zapewniłaby żadna prezentacja: bezpośredni kontakt z realiami pracy partnerów, od zakładu karnego po schronisko dla kobiet.

Praca na studiach przypadku, nie na abstrakcjach

Warsztaty oparte na konkretnych, zróżnicowanych sytuacjach beneficjentów pozwoliły wypracować ścieżki wsparcia, które są rzeczywiście stosowalne, a nie jedynie teoretycznie poprawne. Studia przypadku wymusiły myślenie w kategoriach realnych barier i zasobów, a ich wyniki stały się podstawą interaktywnych ścieżek wsparcia opublikowanych w bazie wiedzy Sieci.

Przejście od pracy „na zewnątrz" do pracy „do wewnątrz"

Dopiero po czterech spotkaniach poświęconych beneficjentom sieć zajęła się swoją własną trwałością: zasadami komunikacji, regulaminem i mechanizmami przeciwdziałania wypaleniu współpracy.

Zasięg Terytorialny

Województwo Zachodniopomorskie jako laboratorium modelu

Model współpracy powstał i został przetestowany w województwie zachodniopomorskim, gdzie Fundacja Tulipan od lat prowadzi działania na rzecz osób opuszczających zakłady karne. Wybór ten nie był przypadkowy i wynikał z kilku uwarunkowań organizacyjnych, systemowych i praktycznych. Doświadczenie zdobyte lokalnie stało się fundamentem dla dalszej rozbudowy modelu. Dziś Sieć Wsparcia obejmuje instytucje z całej Polski.

1	**Zakorzenienie działań readaptacyjnych** Fundacja Tulipan od lat realizuje działania readaptacyjne w jednostkach penitencjarnych województwa zachodniopomorskiego. Większość osób opuszczających te jednostki wraca do miejscowości na terenie regionu, co uzasadniało koncentrację działań tam, gdzie mają one największą skuteczność operacyjną i społeczną.
2	**Spójność administracyjna i prawna** Skupienie sieci w obrębie jednego województwa umożliwiło stworzenie spójnego systemu działań pomiędzy instytucjami funkcjonującymi w tych samych realiach administracyjnych, prawnych i społecznych. To ułatwiło wypracowanie wspólnych procedur i standardów komunikacji, które nie musiały uwzględniać zróżnicowania między różnymi jednostkami samorządu terytorialnego.
3	**Bliskość geograficzna i realne zaangażowanie** Bliskość geograficzna podmiotów pozwoliła na regularne spotkania stacjonarne i wizyty studyjne, zapewniając realne zaangażowanie partnerów oraz sprawną organizację i koordynację działań przez Fundację Tulipan.
4	**Efektywny przepływ informacji i lokalny kontekst** Koncentracja na jednym regionie sprzyjała efektywnemu przepływowi informacji i współpracy opartej na znajomości lokalnych uwarunkowań, dostępnych zasobów oraz sieci instytucji działających na rzecz wsparcia osób opuszczających jednostki penitencjarne.

> Doświadczenie zdobyte w województwie zachodniopomorskim stało się fundamentem dla dalszej rozbudowy modelu. Dziś Sieć Wsparcia obejmuje instytucje z całej Polski, a wypracowane zasady współpracy stanowią gotowy, możliwy do wdrożenia wzorzec dla kolejnych regionów.